

ئۇچۇرلار ۋە باكا نىن: گىتوگىيەنى تەۋاۋەنە كىراۋ... كىسە پازمىنى... ۋە: گىران ۋە بدوۋا

ئۇم نووسىنە گىتوگىيەنى لىسەر تەكنىكى شىگىۋانە ۋە لايەنە ھاۋەش ۋە جىۋاۋازىيە تىلەكەنى بىنچە دىۋەت لى نەۋان ۋە بدوۋا ئۇچۇرلار، ئابىرى پارتى كىرەكەرانى كوردستان (PKK) ۋە بزوۋتەۋە رىزگارى كورد لىگە مىخائىل باكا نىن، يەكەك لى گىرگىرەن تىلەستەكەنى ئىناركىزم ۋە رابىرانى چەپ لى سەدە ۋە نەزدە.

ھاۋەش ۋە جىۋاۋازى ئۇ ۋە باۋەنەنى كە لىم رەزگارە دا دىخەنە بىرچاۋمان زەر گىرگەن بى تەگەشتەن لى دىۋەت، تەكنىكى شىگىۋانە دىز بى دىۋەت، ناۋەندە سىياسەكەن ۋە رەشە شىگىۋانە، لىگە پەداگرى لىسەر ئازادى ژەن. بىيە ئۇم بىشەرىكەرنە پىرسارى گىرگە دىنەتە ئاراۋە كە بىشەكى زەرى لى بىرەراۋەن يەن لاۋەكىيەنە لىيەن دىۋەنەستە لى لايەن بزوۋتەۋە چەپ ۋە تىلەستەكەنىۋە بى بىرەرنەۋە لى شەش لى سەدە ۋە ۲۱ دا. (Pazmino 2017a).

ۋەك دىزانەت باكا نىن لى بىرەرا پەش دىرەرنە لى كەنگەرى يەكەمى ئىنجومەنى نەۋەۋەتە تى كىرەكەران (IWMA)، ھەروەھا خەيى ۋە باۋەنەكە بى تەۋە سەركەنەكە ۋەك باۋەنەكى (تەۋاۋە ئەيدىلەۋە). بىھەرحە، پەشتەر ۋە پەش رەخەنى يەكەتە سەقىيەت، خەنەكەنى باكا نىن ناۋە ناۋە سەرىەن ھەدەدەۋەۋە جار لى دۋە جار رەخەكەنى دۋەبارە دىكرەنەۋە لىسەر بىنچەكەنى دىۋەت ۋە دىۋەتەدارى مەركىسەتە. پەشەنىيەكەنى پەشتەستەكرەنەۋە لى كەمەنە پەرىسەۋە تە شەشە رەسىا كە دىۋەتە سەشەلىستە چەرسەر نەيە بى فەراھەمەرنە كەمەگە يەكە دىمەكرەت ۋە ئازاد (2007 [price 2012]).

ئۇچۇرلار، پەش ئۇۋە گەشە بەدەت بى پەردەدەيمەكە لى مەركىسەت لىنەنىستەۋە بى كەنفىدراۋەزمى دىمەكرەتە، بىھەمان شەۋە بىكەنەن تەشى رەخە بۋەۋە سەبارەت بىدەۋەت (Pazmino 2017b). باكا نىن ۋە ئۇچۇرلار (2016a)، لى دۋە زەمەنى جىۋاۋازدا ھاۋەشەۋە يەكتر گەشەيەن بىتەرى بىنچە دىۋەت دا، بىەنەيەن ئۇۋە يەكە بىنچە دىۋەت ئەبۋرى نەبۋە، بىكەۋە ئەيدىلەۋە جە بۋە، ھەروەھا دىۋەتە دەزگە يەكە ئەينە، سەركەتەگرە، خەسەپەن ۋە باۋەسەلارە.

بەھرحال، ئىجىلان زەر واۋى تر رىشت لى باكى نىن و گىتوگى يىكى
ھەنەي ئاراۋى سىبارىت بى بىنچى دىۋىت لى ژەر ھەژمۇنى ژان دا،
بىم شىۋى دىتوانىرت بووترىت رىبىرى كورد تىرى دىۋىت لى
باكى نىن كام دىكات و تىدى پىپىنىت (Pazmino 2017b).

شىكارىكانى ئىجىلان بوۋى ھەكارى گىشە يىكى تىكىكى نو، ئىۋىش
كى نفىدرايىتى دىموكراتىيە (ئىجىلان ۲۰۱۶ب). لى و سىن و بىنىدا
ماركىسكان بانگىۋازى دىستىبىس رداگرىنى دىۋىت دىكىن و
ئىنارىكىستىكانىش كار بى ھەۋەشانىۋى دىكىن، ئىجىلان بانگىۋازى
ھەۋەشانىۋى دىكات ھەنگاۋ بى ھەنگاۋ تا بىتۋاۋى دىسەت
دىكىۋىت دىستى كىمىگى رىخراۋ. با بىتى شىش، پىلىتارىا نىيە،
بىكو ژانە كى ئاماد نىن ` رىيان ھەبەت لى شىش ` ئىۋان شىش
(Bi Battista 2016). وىك دىبىن ئىجىلان كى تايى بى و گىتوگى يى
گىۋى ھەنە سىبارىت بى بىنچى دىۋىت و تىكتىكى شىشگىانە
پاش ۱۵۰ سا لى دام زىراندى پىيۋىندى نىۋىۋىت تى كىكاران.

دىۋىت دىزگايىكى ئاينىيە.

باكى نىن پىۋى واى دىۋىت كاتەك دىردىكىۋىت لى ` كىمىگى
سىرتايىكان ` ئىۋ كاتانى ساخىرىكان و ` پىۋانى خودا `
كارىگىرى دىخەن سىر كىمىگى لى رى ئىفاسانەكان و شىكىردىۋى
دىاردى نادىارىكان، لىۋى ` ھاپىشتى سىروشتىيەكان `
تىكىدەشكىرت لى ژيانى كىمىگىدا. ` رىخى بىررەفەي ` ئىنسان
دىۋىت لى دىاردى سىروشتىكان تىبگات و ھەر لىرەشۋى شوناسىكى
خوداىيان بى بىردا دىكات. لىۋى ساخىرىكان رىۋى خوداۋىندى لىسەر
زىۋى وىردىگىرن، وىردى وىردى دىبە ئىندازىارى كىمىگى، چوونكى
ئىۋان كىنە پىيۋىندى لىگى خودادا.

لىم رىگايىۋى دىۋىت خى رىكدەخات وىك قورىانى دىرىك لى پىناۋ
ژيانى كىمىگىدا، نىكى لى ئازادى، چەۋسانىۋى سىركوتكىردى
كىمىگى لىسەر بىنەمە ئىۋ شوناس ئاسمانىيە بى خى بىخىۋى:
ھەزى رەھە دىۋىت بىسەر كىمىگىدا ۋا خى نەمەش دىكات كى `
پارىزىرى كىمىگىيە. لىگى ئاۋزىۋى زىاتى پىيۋىندى
كىمىگى تىكان لى رىۋى مەژوۋدا، بىۋابوۋى دىۋىت و گىنگىكى
زىاتىر بوۋى تىنەت لى بىۋى ` پىۋانىكانى خودا ` لى چەرخ
كىنەكان.

پىرە تىرەكى ئىجىلان زەر واۋى تر دىچەت لى باكى نىن، ھەرچەندى

رېښه پورې کور د بې شدارۍ له ناپيدیځې بنچې نایني د ووت، بې لام
رېگېزۍ کې تری بې زیاد د کات، نويش با بادستی پیاوانه بې سر ژنان
دا له سر بند مای ناپيدیځې لږی نایني. [1]

بې تنه ها د رېک و تنی ` کم مېگې نایني ` نیی کم واد کات د ووت
د رېک ووت، بې کوو کم مکړدن وې رېی ژنان له کم مېگې دا، هر بې،
د ووت دام زراوې کې باوک سالاریي. بې گومان نېم گړنگترین
بې شداري نې جان له گې رېزدا بې باک نیين، نې جان سېری با بې تی
سېره پدانی د ووت د کات - ژنان - هېموو کم مېگې نیين وېک نې وې
باک نیين د ووت. نې جان پې وای کم مېگې با بادستی د بېت و
د چوسن ووت، وېک نې وې نې جان پې وای ژنان سر تا با بادستی
بوون دوواتر چوسان ووت، نېم وایکړدوو ژنان دژ بې د ووت تېن وېک
دوواتر د بینين.

دژ د ووت و ژیل مې شېش: نازادی ژنان

له نېریتی سېشالیست کلاسیک کان، هر له باک نیين ووت تا مارکس،
تنه نات سېرد مې مارکسیست نې رسد کس کان و کوو عېدو و نې جان
و پارتی کرکارانی کوردستان (PKK) با بې تی شېش بېان پېلیتاریا
بوو. سېبارت بې نوو سېرانی کلاسیک بې شوو یېکی گشتی له سر نېم
با بېت کېک بوون کوا ناک کې و پکدادان کان پېووست بې چینی
بېره مه نېری سېرمایه داریي ووت، واتر خې باتی نابوریان خست سېروی
بوار کانې تری خې بات ووت. پېان و ابوو بې جیهانیونی سېرمایه داری
د بېت هېکاری بې جیهانیونی پېلیتاریا له هېموو وواتانی
جیهان [2]؛ بې هر حا، سېرمایه داری بې شوو یېکی یېکسان
و بېره پان ناکات له جیهاندا، و کوو پېلیتاریا. پېلیتاریای
ناجېگیر بې شوو یېکی زېر وېک هېزکی جیهانی له خېدا هېزی خې
له دستداو، له هېمان کاتدا د رېک ووت نېم با بېت شېش گېران یې
کېشې تیېری گړنگی هېي. له رېدا د مېوت ناماژ بېو بکېم کم
تیېری باک نیين و مارکس بې نېم چیند توانایی و گړنگی خې بې هېچ
شوو یېک له دست نېداو، د بېت تېک کواوې ` دونیای کار ` بیت بې
تېگېشتن له چیند کواو گړتېکانی، و تېگېت له سیستم نې زېکانی
نېوان کاری فېرمی و نافېرمی، ناپیدي لږی، نابوری و جېندېر، تاد،
رېنگ دژوار بېت له کات یا جیهانیبېن له پېوېند بې هېکاری
شوناسی تاک و کم مې.

لایېزۍ کې گړنگ له وې نې جان نې وې کم بې شوو یېکی تایبېت بې وای
وای کم ژنان له رېزگارۍ کې زوو و ناک کې و دژکانی کم مېگې

رځکړاويان سږبارت به توندو تيزی و چوسانډو و باډادستی
برجسته کردوو. برارای ئجډلان باډادستېوون برسر ژناندا تنها
چارشې نږبوو به ژنان، برککوو بدبختی بوو به هډموو بشريّت،
لږوږي ئجډلان توانايي کي گورتر به پرليتاريا دگډنډتو.

لږم کات يا دډموت قس لږسر سږ خا هزري گرنګ بکډم سږبارت به
تيري ئجډلان.

يکډم، ئجډلان بزانت يان نزانن، تيريي کي لږ دډگای ژنانډو
درووستکردوو سږبارت به چنيتي دډرکوتنی دډوت.

دوډم، باډا دډستېوون برسر ژناندا مايي درووستېوني دډوت.

سږيډم، لږ رهډنډ تاکتيکي کاني کډنفيدرايزمي ديموکراتيدا، کډ
هډوډان و گډانډ به دواي ئازادي ژناندا وک پډاويستيا کي
کډمگډ، ناکرت گروو لږسر درووستېوني دډوت کي نو بکات، کډ
لږ خيدا لږ رووي ئايدي لږي و تډکنياي و پډچوانډي. کډوات،
کډنفيدرايزمي ديموکراتي دتوانرت پلين بکرت وک نمونډي کي
عډملي و تډکنياي و هډروها ژنانډ.

بډمشو—وډي، ئجډلان نډک هډر ئډتډرنساتيډک[3] لږ روو
مډژويي کډي و دډخاتډ بر دډستی چپ به گتوگډ، بډکوو ئو باوک
سالاريش دډخاتډ برباس کډ برردوام لډگډ مډژوي بزوتنډوي چپدا
کډوايکردوو ئازادي ژنان بخرتډ دوواو.

پارتي شډشگډ يان بزوتنډويي کي سياسي کډمډا يي تي؟

بډ پډچوانډي مارکسيزمي کلاسيک و، باکډنين پډي وايي پارتي
شډشگډ رډي `ماماني شډشگډ` دډينډت. بډاي باکډنين حيزب
رډي شډشکردن ناگډت بډکوو لډگډ خډکډاي کډ ئاکتري سرکي
شډشن. بډام لږ مارکسيزمدا ئو و حيزب رابراي تي دډکات و لږ
هډمان کاتيشدا دډوتډتکي بچوکيش، هډر کاتډکيش دډستی دډگات
دډسات بډخي برپرسيار تي دډوت تي پرليتاريایي دډگرتډ دډست.

گډاني فيکري ئجډلان و PKK، بډرډگرتن لږ ستراکچري حيزب، چوونډ
وتووډژي فکري و لډگډ ئايدي کاني باکډنين دا. PKK وک پارتي کي
مارکسي لينيني کلاسيک تواني خي بگډت بډ بزوتنډويي کي
کډمډا يي تي بډ دډرووي خي و سنوور کانيش بډزډنډت[4]، سږباري
مانډوي ستراکچر سياسي کډي، ئو توانايي لږ خي نيشانداو

ببێت بزووتنەوەیەکى سیاسى کە مەلایێتى خاوەن رەهەندێکى فراوان. بە گڕ و نەکردن لە سەر پێکەهەنەنى دەوڵەتى کوردى PKK توانیتى ئێو نمونە کلاسیکییە مارکسییە لینینییە بەجەبەت و ببێت بەوێى کە لە سەر وێ ئاماژەم پێدان. کاتێک هەزاران کورد لە تورکیا دەژێنە سەر جاد و هاوار دەکەن ` PKK خۆکۆو، خۆکە و لەرێ، ` لەرێ و دەتوانیت باشتەر لە دیاردەى تەبەگەیت.

وەک ئێوێ تەبەینى دەکەیت، لەکچون و جیاوازی کەنى نەوان بەکەنین و ئێجەلان گڕنگ، دەست دەبەن بە ئێو بە تەنەى دونیای چەپ کە بە چارەسەرى ماونەتەو. پڕۆژەى ئێجەلان سەبارەت بە دەوڵەت و ئازادى ژن و رەهەب، ئێمانە رەگەز گەلێکى گڕنگ بە بیرکردنەو لە شەش و تیەرى شەشگەلەنە لە سەدەى بیست و یەکەمدا. خۆبەندە و کەنەن دەبەت لایەنى تیەرى و چەکداریش لە خەى بگەیت.

Carlos Pazmiño

کارێس پازمینیە توێژەر لە بواری کورد لە وانگەى ئێمەریکای لاتینەو. نامەى ماستەرکەى بە ناوێشانى (هەوێشانەى دەوڵەت) بوو لەگەڵ چەنێتى تەگەشتن لە گەڕینی نەزەرى و ئەمەلى فیکرى ئەبدوێا ئێجەلان و PKK. پازمینیە یەکەمین کەس لە ئێمەریکای لاتین کە ئێمە بابەتە دەداتە بەر بەس و لەکەمەینەو. پازمینیە وەک خەباتکارێکى مەیدانى لە چەند بواریکى میلی کاردەکات، پەيوەندى هەیه لەگەڵ سەندیکا کرێکارێکان و خەباتکردنە ناوچەییەکانەو، هەروەها سەبارەت بە ئێمەریکای لاتین و رەژیمەتە ناوێا است لەسەر تەى ئینتەرنەت دەنووسەت.

سەرچاوە:

https://www.academia.edu/34570216/%C3%96calan_and_Bakunin_an_incomplete_discussion#:~:text=Pazmi%C3%B1o%20Carlos.%202017a.%20Abdullah%20%C3%96calan%3A,siglo%20XXI.%20http%3A%2F%2Fkurdistanamericalatina.org%2Fabdullah%20docalan%20duna%20contribucion%20%20para%20pensar%20la%20revolucion%20en%20del%20siglo%20xxi.%202017b

[1] رځنډ لږ ئېچلاند گيرت بډوډى كې رڼى بچاوى داوډ بڼان لږ چاڅى بډردينى نوډا لږ و كډمگډيانډى كې نيشتهجډى رڼهډډانى ناوين - Fertile Crescent بون، لږگډډ ئوډشدا، ئم رڼډ پښتر وډ كډلتور كډركډوتوو لږ دانيشنوانى چيى ئنډيز لږ (ئمريكاي خواروو) پښ داگيركاريډكاني ئينكا و ئسپانييكان. بډيډ دكرت ئايدييكانى ئېچلاند گرنډ بن بډ تډگډشتن لږ دركډوتنى دډوډت وډ دډزگايك لږ هډندك ناوچي ئنډيز و لږ هډند ناوچي تر ئو پړسډيډ تډواو نډبوو وډكو پيري ئستا، دډوتى ئينكا و فراوان بوونډوډكي نمونډيډك لډو.

[illegible]

[3] رځندګانې ئېځلان، ژنانې لېبرالې رځئاوایې و تځگښتنه پاسفېستې و بېرژې و ندخوازګانې انېش د ګرځتو، پښنېارګې د بېت بزووتنې و ژنان سترګې و رځخراو ګمڼلایې و سیاسي ګانې تایبېت بې ځې بنیاتبېت. ئېځلان داوا لې ژنان د ګات بېشې و ګې ګردارې و کارېګر لېسې ر ګمېنې واقعې ځې باتېګن. بېم هې و ناکرېت ئازادې ژن کورتيګرځتې و تېنها بې ئېځلان، لې ئېستادا ژنانې کورد ئې و ئایدې ګان نېک هېر ګونجا ندو و لې ځې باتې ځېاندا بې ګو و بې شې و ګې باشېش چوارچې و ئې ئایدې ګې رېبېریان تېځې اندو و بونې تې پانې سیاسې تې کوردې بې مانې وشې ګې.

[4] بـ ئۆۋى ئۆم روبات بـ بۆۋى م س رگگزر گرنگ. ۱- كام بوونى فیکرى ئۆجلان. ۲- گرتنككى، پاى بـ بزووتنۆۋى رزگارى كوردۆۋ نا ل غيا بى بۆررکكیدا دووبار بـ بیربکاتۆۋ ل هـ موو روداۋکان. ۳- دۆرکۆتتى زیاترى کسا پتى ژنان.

لـ ګریمانی هاتنی ځا شا بـ سـر حوکم.. زاهیر باهیر

لـ ګریمانی هـر سـهـنـانـی حوکمی ئاخوند ګانی ئـران زـربـی ځـک و
هـنـد کـیـش لـ چـپـکـان نیگـران و بـ هیوان لـ باشوونی بارود ځـک
لـ سای حوکمـتی نوـدا، بـ تایبـتـش ئـگـر ځـا شا بـت. بـ ګوـرـی
ئـزموونـګانی ئـم چـنـد ساـی دوا یی لـ عـراق و ئـفغانستان و
لیبیا و تازکـیش سوریا، نیگـرانـیـکان جـګـی ځـیـتی.

بـرای من ګـر چـی نیگـرانـیـکان ګریمانی هاتنی ځـا شا دروستـ،
بـمـام ئـم خراپـتر نییـ و نابـت لـ حوکمی ئاخوند ګان. ئـمـش مانای
ئـو نییـ کـ من خوازیاری شـم بـم و لـ ګـګـ هـشـی ئـمریکادا بـم
بـسـر ئـران. بـمـام حـقیقـتـکـیش هـیـ ئـویش ئـو یـ لـم سـردـمـدا
کـ حوکمـتـک لـ بـکردنی سیاسـتی فاشیانـی ځـی بـ کوشتنی سـدان
هـزار کـس سـناکـاتـو، ئـو د ګـګـ یـنـت کـ زـر زـحمـت لـ ګـګـی
ځـپـشانـدان و ناـزایـو حوکمـتـک بـوځـنـریت.

بـچی هاتنی شا خراپـتر نییـ لـ مانـوی ئـمـی ئـستا؟

یـک: لـ سای حوکمـانی ئاخوند ګاندا بارود ځـی ئـران و ګو هـمـوان
د زان زـر زـر خراپـ بوو، کوشتن و بـین و لـ سـدارـدان بوـت
چـالاکی ځـانـی ئـو ئـمـ. ئازادیـګـانی ژـان بـ تـواوی
تـسکـراونـتـو تا ئـو اـد یـی کـ خودی ژـان چـی تر ئـو یان پـ
قـبو ناکـرت و لـ هاویشیان کـمـتر چاوـوانی لایـن و کـسانی دیکـ
د کـن.

دوو: ځـانی ئـم، فـزای هـناسـ هـکـشانـکی ئازادانـ ګـر بـ
کاتیش بـت د خولقـنـت، حوکمـتی نوـ ئاوا بـو ئاسانیـ و بـو
کو توپـیـ ناتوانـت سـقامـگیر بـت بـی د رـفـتـک بـ ځـکـی
د ځـسـت کـ ځـیان ګـځـن لـ ګـخراوی جـماوـریـان و نقابـګان
و یـکـتی و یـکـوتـنی ژـان و دروستکردنی د یـها ګروپی دیکـ لـ
بوازی ژینگـ، ئابوری، ئازادی و مافی مـرـق، کاروباری کـمـمـیـتی
و دزایـتیکردنی زوـم و زـر و برسـتی و ګرانی و ګـنـدی، وودانی
ځـپـشانـدان و ګرتنی کـ و سـمـنـیاریش د سـتکـوتـکی دیکـ یـ، د رگای
ئازادی ځـانـوانی و نوسین و چاپـخانـ و بـاکراو ګـګـی بـ شومار
د خاتـ سـر پـشت.

س: گڏيان وٺي مٽمان وٺي ٻاوي ٻيڙيون لڏي هڻڻ ڪا ندي ڇڏي ڪي
47 ساڻن ڏاڏي گڏي ڇڏي نوي هڻمان ڇڏي ڏاڏي بگڙي ٻيڙ
هڙي وٺي ٺاسائي ٻيڙي ڏاڏي ٺاهي ٻيڙي.

[illegible]

پہنج: پوخانی ئوران هاوکارییه کی گورم دکات له یشتنی ژمی عیراق دا، یا هر هیچ نه بت ئو وند لاوازی دکات که چی تر ناتوانت ئوی که ئستا دیکات بررد وام بت له ساری .

شش: بارودخی تورکیا گرفتاری دہشت ، خہ ٹیگر لہ ہشی ٹمیکا
 ہسہر ٹران ، ٹران ہہ مووشککانی بتوانہت ہنک سہربازیہکانی
 ٹمیکا لہ تورکیادا زیانی گہوری پہیگہیہنت، ہشویہکی گہوری لہ
 تورکیادا دہنتہو، کک ہنگہ بہتہ خاہی تہقینہوی ہاتہ سہر
 شہقامی خہکی، کک ٹمہش لہ قازانجی نہک تورکیا و کورد ہہکو
 ہشہکی زہری ناوچککشہ کک ٹمہی ٹاکہ پہ ہہرہ و لاوازکردن دہبات.

حەوت: ئەڤ رەنگە بېتە هەي باشوونی بارودەخی کورد لە ئێراندا،
بەکو کارایی باشیش لەسەر هەر می کوردستان و کوردانی باشوور
دادەنەت ، هەر هیچ نەبەت مەترسی بەمباردکردن و تیررکردنی
نەیارانی ژمی ئاخوندکان لەو پارچەی کوردستاندا نامەنەت ئێو
کاتە ژمی نوێش لەو زەددووویانە کە کراون بە هاتنە ناو خاکی
باشووری کوردستان و داکشتە و خای پەش هاتنی ئاخوندکان بە سەر
حوکم و گوند نشینەکانی سەر سنوریش ئاسایشی بە دەگەڵتە و ..

هه‌شت : ئه‌نگه‌ ئوخانی ئێژمی دینی و م‌زه‌ه‌ بی ئه‌ستا به‌ هه‌ی ئه‌و
ئ‌زم‌وون‌ه‌ خو‌ناو‌یدی که هه‌یبوو و ئه‌و کارساتانه‌ی که به‌سه‌ر
هاوو‌اتانی ئ‌هرانی‌دا هه‌ناو‌تی، ئ‌گر به‌ت له‌و‌ی که جار‌کی دیکه‌
ئ‌ژمی ئ‌اینی و م‌زه‌ه‌ بی له‌ ئ‌هران‌دا دروست به‌ته‌وو .

بہ بہ چوونی من ئاوانای سہر و تا ادا ی کی زہر خہ باتی کرکاران و
چہ وسوانی ئہران دہ باتہ پیش و، گہ خہ شکہ رک دہ بت بہ روودانی
شہشی کہ مہایہ تی و لہ یشہ دہرہ نانی زوہم و زہر و برستہ تی و
نادادوہ ری کہ مہا پہ تی.

تا ئستا پـروڤرد کاران و زانایان، کک نین لـسار پـناس یکی ستاندارد و گشتگیر بـ چـمکی فـربوون، بـ تـکـایی فـربوون واتـ شارزابوون لـ شتک، هـموو ئو و زانست و زانیارییان دگریتوو، ک مرف وریان دگرت. فـربوون بریتی لـ خوئندی بابـتـگلـلـکی جـراوجـر، بـ بدستـهـنـانی زانیاری و تـگـیشتنـکی قووـتر لـیان و جـبـجـکردنیان لـ

ژیانی رټانۍ دا. فربوون بریتیی ل ټنجامدانی
گټانکاری و پټشکووتن ل ټفتارټکانی مرقف ل ټرگټی راهټنان
و شارټزاییو. شتټک ک هټمووان لټسټری کټکن،
گرنگیټکانی فربوون.

فربوون ب زانیاری تیټری ل ټرتووکټکان و خوټندن ل
قوتابخانټکاندا سنووردار نیی. بټکو دټتوانرټ ل ټرگټی
ټزموونټ پراکتیکیټکانی دټروټی ټرتووک و قوتابخانټ
بټدټست بهټنرټت. چټمکی فربوون و فټرکردن و خوټندن
جیاوازان، بټټام ټیوټندیان ب ټکټو هټی.

فربوون ب منداټان زټر گرنگټ، چوټک منداټان نټوټی
ټمر و داهاتوون. چارټنووسی داهاتووی جیهان ل دټستی
منداټانی ټمټ دایټ. بټی زټرټک ل وټاتان، ب
لټرچاوگرټنی گرنگی فربوون ب منداټان، بودجټیټکی
زیاتریان ب ټروټرد و فټرکردن و راهټنان و ټامادټکردنی
منداټټکانیان ټرخان کردوون.

فټرکردنی منداټانیش ټنها بټرپرسیارټتی دایکان و باوکان
و باخچټی منداټان و قوتابخانټ نیی، بټکو ټرکټکی پیرز و
ټویستی هټموو لایټکمانټ. دټبټ دایکان و باوکان و دادټکان و
مامټستایان ب کرداری بین ب ټشټنگ و نموونټ و سټرمټشقی نایاب
ل کار و ل ټفتارټکانیاندا، تا منداټټکانیان و قوتابیټکانیان
چاویان لټیانټکن و ب کرداری لټیانټوټ فټربن. (لیندن جنسټن)
دټټت: "ب قسټکردن هیچ فټرناټیت".

ک باوکټک لټبټردټم منداټټکټیدا، جگټر دټکټش و مټی
دټخواتټو، ب چټروویټکټوټ رټنمایټ منداټټکټی دټکات و
دټټت: "کوټکټم فټری جگټرټکټشان و مټی خواردنټوټ مټب،
زیانټکی زټریان ب ټندروستیت دټبټت".

فربوون مرقف بټروټپټشټوټ دټبات. کلیلی نټهټشتنی
نایټکسانی جټندنری و کټمکردنټوټی بټکاری و خټپاراستنټ ل
نټخټشیټکان و رټگریټ ل زوو مردن.

دټگټټنټوټ رټژټک ماسیگرټک، ماسیټک ب هټژارټکی بټکار
دټدات. هټژارټکټ وټریناگرټت و ټی دټټټت: ماسیټکم
مټدټر، فټرم بکټ ک چټن ماسی بگرم.

فربوونی گرووی یان هټروټزی، شټوازټکی سټرکټوتووی
فربوونټ، بټجگټ لټوټی ک قوتابیان فټری بابټتگټلټکی
دیاریکراو دټکات. ل هټمان کاتیشدا فټری رټحی هاوکاری و
هټماهټنگی و یارمټتیان دټکات.

ک ل قوتابخانټیټکی بندټټتی نټرویج، مامټستای زمانی

دایک (کوردي) بووم، رښکيان چووم وانه يې کی زانياری – پېلی پېنج – بابې تېک د رباري “ژيان له ژينگې ئاويدا” بوو. حېزم کرد که شېوازي وتنې وې وانه کې بزانه.

مامستای زانياری له دواي کورته باسېک لېسې ژينگې ئاوي، کاسېتېکی خستې ناو قېديک و له تېلې قزېنې گورې رېنگاوې ننگې کې سېر ديواري پېشې وې پېلېکې دا، فيلمېکی د رباري ژينگې ئاوي نمايش کرد. دوايي د رگاي پرسيار و گفتوگې لېگې قوتابېي کانيدا کردې. دواتر پېلېکې کرد بې سې گرووپې وې، هېر گرووپېکی حېوت قوتابي بوون. سې فايلى گورې و بې يې داري و ئاوي خستې بېردېم هېر گرووپېکې. داواي لېکردن کې سې ژينگې ئاوي جياواز بکېشن. ئېو گرووپې کې من لېيانې وې نزيک بووم، بې رووخېشي و خېندې وې، وېنې گېلې ئاوېکې گورېيان کېشا. هېر قوتابېيکې وېنې شتېکې دېکېشا، يېکېکې وېنې دار و سېوزي بې دېوري گېلېکې دا کېشا، يېکېکې تريان وېنې چېند ماسيېکې لېناو گېلې ئاوېکې دا کېشا، کې دياربوون، قوتابېيکې تر وېنې چېند بېقېکې لېناو گېلېکې دا کېشا. يېکېکې تر وېنې دوو مراوي و دوو قازي کېشا، دېوري گېلېکې شيان بې گوې رېنگاوې ننگ رازاندې وې، له ئاسماني گېلېکې شدا وېنې چېند نېورېسېکيان کېشا. بې هېر وېزي تابلېکې جوانيان رازاندې وې. دوو گرووپېکې کېش بې هېمان شېوې دوو ژينگې ئاوي جياوازي تريان کېشا. دواي تېوابوونيان، مامستې هېرسې تابلېکې ياني نيشاندا، بې گېرمي دېستخېشي و ئافېريني لېيان کرد و چېپې يې بېيان لېدا.

گرنگې ئاماژې بې وېش بکېين، کې فېربوون تېنها له خوېندني فېرميدا سنووردار نيې. هېروېها ئېزموونېکاني ژيان و خوېندنې وې و خېشېويستې بې گېان و دېزينې وې و داهېنېان و ئافرانېدن لېخېدې گرت. ئېم پېندې بې بېواري جېبې جېکردنې وې، بې بېدواداچوون بې زانياري و هاوبې شکردني بېرکې و بېکارهېناني فېربوون بې دروستکردني گېانکاري ئېرېني بکېن. فېربوون دېرگاگان دېکاتې وې و ئاسېگان فراوانتر دېکات و کېسايې تيتان دېوېمې ندر دېکات. (بېسکاگليا) دېت: “گېانکاري ئېنجامي کېتايي هېموو فېربوونېکې راستې قينې يې”.

ئېرکې ئېمې مامستايان و نووسېران و هونېرمېندانې کوردېش، تېنيا فېرکردن نيې، بېلکو پېروېردېکردني دروست و

ئامادەکردنى منداڤانى كوردمان، بى ئۆي چاۋل داھاتوو بىن و شانازى بى كوردبوون و بى كوردستانى بوونى خىيانى و بىكەن. پىروردى و فەركەردنىش دوانىن و لىك دانابىن و تەواكەرى يەكەترىن.

دوب-ی: ۲۰۲۶

زمان بندہ تی مر قبو نہ . . ستار
نہ حم د

ئەگەر بمانەت مەژووی ئەستەقینەى مەقەى تە بنووسىنەو، دەتە
لەو چەركەساتەو دەست پەكەىن، كە يەكەمىن ھەوەى ئاخوتەن لە
گەرووی مەقەكى سەر تەيىو ھاتە دەرە. پەش دەزىنەوەى ئاگر و
پەش دروستكردنى يەكەمىن ئەمرازى ئەوكردەن، دەزىنەوەى زمان
گەورەترىن وەرچەرخانى ژيان بوو. زمان تەنھا كەمەو دەنگەكى
بەواتە نىيە، بەكەو ئەو بنچىنە پتەوەى، كە ھەمەو
شارستانىيە تەكانى لەسەر بنىات نراو. گەوان بەدوای يەكەمىن چەرخى
ئاخوتەنى مەفدا، وەك گەوان وایە بەدوای سەرچاوەى ووناكیدا
لەناو تارىكىيەكى قووەى مەژوويىدا. زمان تەنھا ئەمرازەك نىيە بە
تەگەيشتن، بەكەو گەورەترىن ناسنامەى بوونەوەرە بەرەو قەناغە
مەقبوون. پەش ئەو ساتە، جىھان تەنھا دەنگى سروشت و ھاژەى ئاو و
نەعرەتەى ئاژەوان بوو، بەنام كاتەك مەقە تەوانى دەنگەكان كەبخت
و مانىان پە بەخشەت، گەردوون ھەندەكى نوەى تەداخوفا. ئەمە
ساتەوختەكى پەرزە لە مەژوودا، چەونكە لەرەو مەقە لە
بوونەوەرەكى بەدەنگ و ئەوكەرەو بوو بە بوونەوەرەكى بىرەو و
خاوەن شەك.

[illegible]

ناژان بریندارکان، بام هادی هادی مَشکی مَرَق گَشای کرد و توانی ئَم دَنگان بکات هَمایک بَشَتکان. لَرَو ناوان دَستی پَکرد؛ ناولَنان یَکَمین هَنگاو مَرَق بوو ب زابوون بَسَر ترسکانیدا. کاتک مَرَق توانی ناوی ئاگر یان ناوی مردن یان ناوی نَچیرک بَنَت، ئیدی ئَو شَت ل مَشکی ئودا بوو ب ناسراو و توانی مامان لَگَدادا بکات.

ئَگَر سَیری بَگی زمان کان بکَین، دَبینین هَر وشَیَک ئَمَمَم ئَمَم بَکاری دَهَنین، مَژوویکی هَزاران ساپی لَپشت. زمان وک دارکی گَور وای ب گَکانی لَناو قوویایی خاک و مَژوودا چَقیون و لَقکانی بَرَو ئاسمان بَرَز دَبنَو. هَر نَتَوَیَک بَپای ئَو ژینگَی تَیدا ژیاو، بَک و بَنی تایبَتی ب زمانکَی بَخشیو. ئَوانی لَناو کَژ و کَوکاندا ژیاون، وشکانیان وک تاش بَرَدکان قورس و پَتَون، ئَوانی یشی ل لَواری دَریا و ووبارکاندا بوون، ئاخوتنکی نَرم و پ ل شَپَلیان هَی. ئَمَم نیشانی ئَو یَ زمان تَنها دَنگ نیی، بَکو ئاوانی ژینگ و شَواری ژیاوی مَرَقَکان. هَر وشَیَک ل گَروویک دَنت دَر، هَگری هَمو و ئاوار و خَشی و ئَرموونا نَی پَشینانی ئَمَم چَشتوویا ن.

ل ووی فَلَسیفیی و، زمان تَنها گواستنوی زانیاری نیی، بَکو خولقاندنی جیهان. فَلَسیف سَوف کان پَمان دَمان ئَمَم لَناو زماندا دَژین نَک لَناو جیهاندا. جیهانی دَرَو تَنها وَنَیکی خاو، تَنها کاتک وشَمان بَی دَزیی و، مانای تَدا دروست دَنت. کاتک بَدَنگی دَشکَنین، خَریکی بَکخستنی گَردوونین لَناو مَشکماندا. ئَگَر زمان نَبوای، ئَقای مَرَق وک زیندانکی تاریک دَبوو هیچ چرایکی تَدا دان دَگیرسا. زمان دَسَباتی ب مَرَق بَخشی تَگَیشتنکانی ل بازنی جَستای خَی ببات دَر و بیگَی نَنت بَرامبَرکَی. ئَمَم گَور تَرین پَرجوو ل مَژووی ژیااندا ووی دابَت، چونک لَرَو من و ت تَگَیشتنکی هاوبَشمان ب ئَمَم دروست کرد.

دوای قَناغی دَسَپکی ئاخوتن، مَرَق هَنگاوکی تری هاویش بَرَو نَمری، ئَویش داهَنانی نووسین بوو. ئَگَر زمان دَنگی گواستبَت و ب گوی هاوچَرخکان، ئَوا نووسین مَژووی گواست و ب نَوکانی داهاتوو. یَکَمین نیشانی کان ل سَر دیوارکان و دواتر ل سَر تابل قوکان، تَنها وَن نَبوون، بَکو هَوَک بوون ب اَگرتنی کات. مَرَق نَیدَویست زانیاریی کان بمرن؛ دَیویست ئَوی ل مَشکیدای وک میراتکی هَمیشی بَمَنَت و. لَرَو شارستانیی ت گَورکان دروست بوون. یاسا و شَعر و فَلَسیف ل گَی نووسین و بوون

بناغی ژیا نی کٔم ٔایٔتی. زمان لٔم قٔناغ ٔا لٔ ٔامراز ٔکی سادٔی ٔیؤندیؤ بوو بٔ ٔارٔزری گٔورٔترین دٔستکٔوتٔکانی مرٔقایٔتی.

لٔ سرٔردٔمی نؤدا، زمان بوؤتٔ هٔزٔکی گٔورٔتر لٔ جارٔن. ٔستا زمان تٔنها بٔ قسٔکردن نیٔ، بٔٔکو ٔامراز ٔکی سیاسی، ٔابووری و زانستیٔ. ٔو نٔتٔوانٔی زمانی خٔیان پشتگؤ دٔخٔن، لٔ ٔاستیدا هٔشیاری خٔیان بٔ داهاتوو لٔدٔست دٔدن. لٔم سٔردٔمی تٔکنٔلٔژیایٔدا، ٔامادٔبوونی زمان لٔناو فٔزای دیجیتأیدا، گٔرٔنتی مانٔوی ٔو زمانٔیٔ. فٔربوونی زمانٔ بٔگانٔکان ٔیؤستٔ بٔ گٔیشتن بٔ زانست، بٔٔام ٔیؤستٔ ٔمٔ نٔبٔتٔ هٔی لاوازکردنی زمانی دایک. مرٔقی سرٔردٔم ٔیؤستٔ ؤک چٔن هٔوی نؤکردنٔوی ژیا نی دٔدات، ٔاواش هٔوی دٔؤمٔندکردنی فٔرهٔنگی وشٔکانی بدات تا بتوانٔت گوزارش لٔو هٔستٔ ٔأزانٔ بکات لٔناو جیهانی مٔدٔرنٔدا دروست دٔبن.

لٔ ٔاستیدا پاراستنی زمان ٔرکٔکی ٔاکاری و نٔتٔؤییٔ. لٔم سرٔردٔمٔدا جیهانگیری هٔموو شتٔکی تٔکٔٔ کردوؤ، زمانٔ سٔنٔکان کٔوتوونٔتٔ ژرٔر هٔشٔٔیٔکی گٔورٔؤ. کاتٔک وشٔیٔکی سٔنٔ لٔناو دٔچٔت و وشٔیٔکی بٔگانٔ جٔگٔی دٔگٔرتٔؤ، تٔنها دٔنگٔک ناگٔٔت، بٔٔکو ٔارچٔیٔک لٔ ناسنامٔ و مٔژووی ٔمٔ دٔسٔتٔؤ. زمان مأٔ گٔورٔکٔی مرٔقٔ و هٔموو نٔتٔؤیٔک لٔناو زمانی خٔیدا هٔست بٔ ٔارامی و بوونی خٔی دٔکات. بٔیٔ ٔیؤستٔ لٔ نووسین و ٔاخاوتنی ٔٔزانٔماندا، بٔوپٔی ؤفاداریٔؤ مامٔٔ لٔگٔٔ وشٔکاندا بکٔین و ٔٔگٔ نٔدٔین سٔنٔنایٔتییان لٔدٔست بدن. زمانی زیندوو، ٔو زمانٔیٔ بٔردٔوام توانای نؤبوونٔوی هٔبٔت بٔٔوی ٔابردووی خٔی فٔرامٔش بکات.

لٔکٔتاییدا دٔبٔت بٔٔین زمانیش ؤک مرٔقٔ؛ لٔدایک دٔبٔت، گٔورٔ دٔبٔت، گٔشٔ دٔکات و ٔٔگٔر خاؤنی نٔبٔت، بٔهٔز دٔبٔت و دٔمرٔت. دٔسٔکی زمان، جٔژنی سٔرکٔوتنی مرٔقٔ بٔسٔر بٔدٔنگی و نٔزانیندا. ٔمٔ ٔو کلیلٔ بوو دٔرگای هٔموو زانستٔکان و هونٔرٔکانی بٔ کردینٔؤ. هٔر وشٔیٔک دٔینووسین یان دٔیٔٔین، ؤک ٔؤ وایٔ مٔمٔک لٔناو تاریکیٔکانی مٔژوودا دابگیرسٔنین. با ٔارٔزری ٔو ٔووناکیٔ بین و نٔهٔٔین باهٔزی زٔمانٔ و تٔکٔٔبوونی بٔسٔروبٔری زمانٔکان، شکٔ و جوانیی ٔاخاوتنی سٔنٔنکٔمان بشٔؤنٔت.